

COLOMBIA: UNA DEMOCRÀCIA SEGRESTADA PEL PARAMILITARISME

El colombià Jaime Zambrano, activista dels drets humans i refugiat polític, i Luis Nieto, coordinador de la revista Pueblos, analitzen les violacions continuades als drets humans comeses pel Govern d'Álvaro Uribe, així com la seva enorme responsabilitat en la crítica situació per la qual passa el poble colombià.

Des que el president Uribe arribà al poder, l'agost de 2002, s'atribuí facultats especials en el maneig de l'ordre públic del país. De llavors ençà s'han succeït les captures massives de ciutadans acusats de pertànyer a la subversió sense aportar proves que els encausessin. Així s'han aconseguit desarticular moltes organitzacions socials que han sofert execucions extrajudicials, l'exili o l'empresonament dels seus dirigents. En vista de tot plegat, moltes organitzacions socials de Colòmbia o internacionals, com ara Amnistia Internacional o la Plataforma Justicia por Colombia d'Espanya, denunciaren els fets i el Govern els acusà d'estar al servei de la insurgència, amb la qual cosa se'ls estigmatitzà, de manera que, en l'ambient de paramilitarització que es viu al país, es posà els seus integrants en situació perillosa, és a dir, la tesi és la següent: o estàs d'acord amb el Govern d'Uribe o ets acusat públicament de connivència amb la insurgència.

S'ha d'assenyalar que el règim autoritari que encapçala Álvaro Uribe és producte d'un projecte econòmic i polític dissenyat per l'elit colombiana, i que produeix exclusió i misèria a la major part del poble. Aquest règim té dos pilars fonamentals: les pràctiques del paramilitarisme –responsables de 300.000 homicidis o desaparicions forçoses per eliminar o dissuadir l'oposició– i l'estratègia mediàtica per distreure la població o fer-li veure negre el que és blanc.

El paramilitarisme fou creat el 1965 pel Govern colombià del president Guillermo León Valencia mitjançant el Decret presidencial 3398. El Congrés dels Diputats l'afermà amb la Llei 48 de 1968, les forces militars fundaren les doctrines i tàctiques, i convertiren en enemic intern qualsevol persona que dissentís o reclamés contra el model econòmic, polític o social imposat al país.

“

Colòmbia viu una profunda crisi humanitària agreujada per les violacions constants dels drets humans i per la desatenció de l'Estat envers els drets econòmics, civils i polítics de la ciutadania

”

Els paramilitars han dut a terme l'extermini de dirigents socials, comunitaris, polítics, indígenes i afrodescendents. L'Administració de Justícia no s'ha centrat en una investigació seriosa i profunda dels fets en tots aquests anys de repressió.

Aquesta situació es veié agreujada l'any 2005 amb la promulgació de la “Ley de Justicia y Paz”, que deixa impunes els grups paramilitars que suposadament s'han desmobilitzat, atès que no exigeix l'esclariment de tots els crims, ni el desmantellament de les seves estructures, ni la devolució dels béns i territoris expropiats, ni la ubicació de les persones detingudes desaparegudes, i estableix penes “alternatives” (entre 5 i 8 anys) que no són proporcionals a la gravetat de les violacions dels drets humans.

Paral·lelament, l'Estat colombià impulsa normes excepcionals, legislació ordinària i reformes constitucionals, que atorguen facultats excepcionals a les forces armades i que han degenerat en una política de vulneració sistemàtica dels drets humans i en la judicialització de la població civil.

© ILO / Voeten T. / Colòmbia

A pesar dels escàndols d'aliances entre Uribe i els seus col·laboradors més immediats, amb el paramilitarisme i el narcotràfic, i de la crisi política que viu el país, el president Álvaro Uribe no davalla en popularitat i això és degut al fet que els mitjans de comunicació amacen la ciutadania amb missatges oficials on amplifiquen les bondats del govern i guarden silenci envers els escàndols governamentals, o els dediquen un espai mínim als mitjans perquè així es dissipï l'atenció de la població. A més a més, el Govern ataca les institucions judicials i, en aquest sentit, recentment ha portat al Congrés una llei que pretén retirar a la Cort Suprema de Justícia la potestat d'investigar i jutjar els congressistes (bona part de la coalició uribista és investigada pels seus vincles amb el paramilitarisme). El seu propòsit és reforçar la impunitat per als polítics vinculats amb el paramilitarisme.

D'altra banda, s'ha de ressaltar que, segons la Comissió Econòmica per a Amèrica Llatina (CEPAL), el total de població a Colòmbia és de 44.907.000 habitants, dels quals 21 milions viuen en condicions de pobresa i 9 milions en condicions d'indigència, és a dir, posseeixen menys d'un dòlar diari. La taxa de desocupació és del 13% i la mortalitat infantil assolí la xifra de 17 per cada mil infants nascuts, amb una tendència a agreujar-se. El país es caracteritza per la injusta distribució dels ingressos i per no satisfer les necessitats bàsiques de la majoria de la població.

De tot això es conclou que Colòmbia viu una greu crisi humanitària que es manifesta tant en les reiterades violacions als drets humans com en la desatenció dels drets econòmics, civils i polítics de la ciutadania. Aquesta crisi no se superarà fins que el moviment social trobi un espai, a escala local, regional i nacional, on construir una agenda comuna que permeti que petits i grans triomfs s'entrellacin per cercar una societat més justa i equitativa, basada en el respecte als drets humans.

Jaime Zambrano Martínez, coordinador Paz con Dignidad a les Balears
Luis Nieto, coordinador Paz con Dignidad a Espanya